

קלו:

ראשית הגז פרק אחד עשר חולין

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

אר יוחנן מפי השמועה אמרה. ר' יוסי הלך הלכתא כוותיה: **מנה** ופרס. המנשה כולן: שישו מחומש. לכל אחת מהן שלש סלעים וחצי דהו לה כולה מנה ופרס שהמנה מאה זוז עשרים וחמשה סלעים הרי ל"ז סלעים וחצי: **ששים** סלעים: **ונון שלש מסה** לכהן. ולקמיה פריך ליה מממתין: **רבי יוחנן אומר** שש סלעים הוי כל שכן ויתן מהם חמש סלעים כדמתן במתני: **ואחד** לו. ואפילו הן גוזוזות אלף סלעים סגי ליה נמי בחמשה סלעים לכהן: **כל שכן** סגן. ואפילו אין גוזוזות כולן אלא שלש סלע אחד: **בשלמא** לרב ורבי יוחנן ניהא. דרב לא איירי בגמינת כהן כלל ואיכא למימר דהוא נמי כסורא ליה דנותן מהן ל"ז סלעים לכהן ה' סלעים: **אלא לשמואל**. דלמר יתן סלע לכהן הא אן חמש תנן ולעולא נמי דלמר כל שהו קשיא דמאיכא יתן לכהן ה' סלעים: **ולרב מי ניהא והאמר ראשית הגז** צ'ס'. וכיון דלמר שבעה ושלשים סלעים וחצי חייבין בראשית הגז אס מחמש רמלות כיון לא מהס חלק ס' מני לשלשים סלעים חצי סלע ולשבעה סלעים וחצי דבר מועט וחצי מוקמין לה דלקמן צמנה בן מ' סלעים אחתי סלע הוה דהו ואין ה' סלעים לכהן תנן: **הא אסמר עלה**. כלומר ולעולא ראשית הגז צ'סשים צין רב למעט ומתמין דקמי חמש סלעים לאו ארישא קאי אלא מילתא באגפי נפשה היא: **בישראל שיש לו גיוון הרבה**. דחלק ששים שנה יש בו כדי לחלק לכהנים הרבה ומתקן ליתוס לכהנים הרבה דלמר ליה כל חד חד כהן לא מצבר ליה ממנשה סלעים דהואיל ויש לו יתן צעיק נמיה רחיה לכל כהן דלקמן והיא דגוזוזת מעט נמי סגי ליה בששים. יש לשנות אתרים ואין בהם ממש: **והא טיבא עין יפה אחד מארבעים**. והיכי רב ושמואל אפין רעה נקטי שיעוריהו: ומשני **דאורייתא בששים**. מדאורייתא סגי ליה בששים והיינו דקמי עין רעה אחד מששים. רב ושמואל שיעורא דאורייתא אהו לאשמועינן. וביחודאל (מה) רחמא ש'ששים האפיסה מחומר החטים וששים האפיסה מחומר השעורים חומר ל' סאין איפה שלם סאין שמות שלה חצי סאה כשמואל חצי סאה תרומה משלשים הרי אחד מששים: **דרבנן מארבעים**. ואהו רבנן ותקון דניהיב עין יפה בארבעים

ועד שבעין שבור. פירש בקונטרס משום דהוי כמו מזיק מתנות או אכולן דפטור וה"ל גזול ומיהו דאיכא מאי קמ"ל רב הסדלא כיון דמתני' היא זכפי רש"י הראשונים במכתב ידו פירש שקודם שגזו חמש אלא דהיינו כדי חיוב זכע מה שגזו שלא צל לדי חיוב עד שזכעו והעניר עליו קולמוס ונראה דקמ"ל רב הסדלא שלא נפרש מתני' כפירוש שמתק בקונטרס אלא פטור משום דמזיק מתנות כהונה שקלאן בשניו: **והא** אנו הנין. שיעור תרומה עין יפה אחד מארבעים ולא כעל למימר דשמואל איירי צעיק רעה דאס כן מאי קמ"ל מתמין היא במסכת תרומות (פרק ד מ"ג) עין רעה אחד מששים: **אלו** דברים שאין להם שיעור הפאה בו. כירושלמי דמסכת פאה פריך אמאי לא חשיב נמי תרומה כדדיהו דחטה אחת פוטרת הכרי כדשמואל ומשני דתרומה יש לה גיער למעלה שאין יכול לעשות כל שיעור תרומה כדתנן העושה כל גרני לתקור אדם עושה כל שיעור ולא כלוס ופריך והרי פאה דאין אדם עושה כל שיעור פאה יקמי ומשני פאה נשעת חיובא דהיינו משמחיל לכהן אדם עושה כל שיעור פאה דהו פאה למה שזכר קצר אבל תרומה נזר חיובא דהיינו אחר מירוח אין יכול לעשות כל גרני תרומה בגמ' וסדראין פוקי אמאי לא חשיב אפר פרה ועפר סוטה ורוק יבמה ומשני דלא חשיב במתני' אלא דכריס דאי עביד טובא הוה מזהו אבל אין מחיוב לעשות אלא כל שהוא:

מוסף רש"י

תורה אור השלם

1. עדים מאתרים ותמישים עשירים רחלים קטאים ואילים עשירים: בראשית לב טו

גליון הש"ס

ב"ב א"ל לשון תורה לעצמה. ע"י חייט פ"א מ"ד דפסחים: שם ופסק י"ק"ק. מלשון הקהל מחזיק וקוץ ושעיה נ"ז.

הגהות הב"ח

(א) ב"ב אשכחיה ר' יוחנן כ"ל אלות ל' מתקן: (ב) שם אהר ליה בששים כ"ל ויתת ר' יוחנן מתקן: (ג) ר"ד ד"ה אהר וכו' כבוד ה"ס דאח"כ מה"ר גוריונא דכרנא:

הגהות מהר"ב

רנשבורג א"ל ד"ה הוה צין ל' וכו' ויתת הוה ומיהו ששה. הנה ששה מתקן וי"ב ששים:

ראשית הגז פרק אחד עשר חולין
אמר ר' יוחנן ומלאכי: ר' דוסא בן הרכינס אומר וכו': יוכמה כל שהו אמר רב מנה ופרס ובלבד שיהו מחומשות ושמואל אמר יששים ונותן סלע אחת לכהן ורבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן שש לכהן חמשה ואחד לו עולא אמר ר' אלעזר כל שהו שנינו תנן וכמה נותן לו משקל חמש סלעים ביהודה שהו עשר סלעים בגליל בשלמא לרב ורבי יוחנן ניהא אלא לשמואל ור' אלעזר קשיא ולשמעון ולרב מי ניהא והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו ראשית הגז בששים הא איתמר עלה דההיא רב ושמואל דאמרי תרוייהו בישראל שיש לו גיוון הרבה עסקין ומבקש ליתן לכהן ואמר ליה כל חד וחד לא תבצר ליה מחמשת סלעים גופא רב ושמואל דאמרי תרוייהו ראשית הגז בששים תרומה בששים פאה בששים תרומה בששים והא אנו תנן תרומה עין יפה אחד מארבעים דאורייתא בששים דרבנן בארבעים דאורייתא בששים (ו) והאמר שמואל י' חטה אחת פוטרת את הכרי דאורייתא כדשמואל דרבנן באורייתא אחת מארבעים דרבנן כדרבנן בששים י' פאה בששים והתנן אלו דברים שאין להן שיעור הפאה והבכורים והראיון דאורייתא אין לה שיעור דרבנן בששים אע"פ שאמרו הפאה אין לה שיעור התם בארץ הכא בחו"ל כי סליק איסי בר היני אשכחיה (ז) לר' יוחנן דקא מתני ליה לבריה רחלים אמר ליה אתנייה רחלות א"ל כדכתוב י' רחלים מאתים אמר ליה ולשון תורה לעצמה לשון חכמים לעצמן אמר ליה מאן ריש סדרא בכבל אמר ליה אבא אריבא אמר ליה אבא אריבא קרית ליה דכרנא כד הוה יתיבנא אחר י"ו שורן אחוריה דרב קמיה דרבי ונפקי יוקוקין דגור מפומיה דרב לפומיה דרבי ומפומיה דרבי לפומיה דרב ולית ידע מה הן אמריה ואת אבא אריבא קרית ליה אמר ליה איהו ראשית הגז בכמה אמר ליה (ט) ר' יוחנן בששים והאנו בכל שהו תנן אמר ליה א"ם כן מה בין לי ולך כי אתא רב דימי אמר ראשית הגז רב אמר בששים ור' יוחנן משום ר' נאי אמר בשש אמר ליה אבי לרב דימי אגרת לן חרא ואקשת לן חרא בשלמא דר' יוחנן אדר' יוחנן לא קשיא הא רידיה הא רביה אלא רב אדרב קשיא דהא אמר רב מנה ופרס דרב אדרב נמי לא קשיא מאי מנה דקאמר בן ארבעים סלעים דהוה ליה בששים

וביטויה בחמשים פוערס אס הכרי. ראשית דגן [דגריס יח] ולא יהיב ציה קרא שיעור: **דאורייתא כדשמואל**. מדאורייתא בכל שכן מיפטר: **דרבנן כדאורייתא בארבעים**. ושעורא דרבנן אחרת בתרומה שהיא מן החורה כגון תרומת^א מירוש ויהר שמתן בארבעים: **ושיעור דרבנן כדרבנן**. ושעורא דלמור רבנן בתרומה דיהו כגון פירות האילן וירק בששים ורמחא דיחוקאל ארי עין אמרה: **והראיון**. מפרש בגמ' דהגינה (דף ז.) דכל כמה דבעי לאתחזי בעורה כגל מיתחזי ומייטי קרבן עולת רחיה וגם הקרבן אין שיעורא לדמיס אס מרובה אס מועט מן החורה אבל חמשים אמרו הרחיה מעה כסף והחגינה שמי כסף (שם ז.): **דאורייתא אין לה שיעור**. כלל ורבנן יבזו לן צה שיעורא בששים אבל בתרומה אף על גב דמדאורייתא נמי בכל דהו מפטר נהי דמפטר ממיתה דעזל מיהו לכחלה רמחא שיעורא דילה חמשים וששים תנא כדבספתא (ז) אמר רבי יוסי מנין לתרומה שהיא אחד מחמשים שנאמר במדן (במדבר לא) תקח אחד אחו מן החמשים אחו שאמרתי לך במקום אחר מה ומנין אס תרס ועלה ביוד אחד מששים שאין כריך לתרס שנאמר [ויחוקאל מהו] וחת התרומה אשר תרמיו שמת האפיסה מחומר החטים וגו' אלמא דמתיהב צה שיעורא הלך לא מני לה דכדריס שאין להם שיעור: **אשכחיה רבי יוחנן**. לאיסי צר הינו: **דמתני לבריה**. ממתינן חמש רחלים גוזוזת מנה מנה ופרס: **אמר** ליה. איסי כדכתיב קרא קא ממני רחלים מאתים אמר ליה לשון תורה לחוד וכו': **אמר** ליה. ר' יוחנן לאיסי: **מאן** ריש סידרא כבבל. ראש ישיבה: **אבא אריבא**. רב קרי אריבא שארין דברו היה כדאמרין בלכת. **אבא אריבא קרית ליה**. ולא אמרת רבני בלשון כבוד (ח) **דכירנא**. שבהיה כגון קודם שירד לבבל היה חשוב ממני שהיה יושב לפני רבי ואני הייתי יושב שבעה עשר שורות מאחוריו: **ויקוקין**. נושאין ונותנין בהלכה: **א"ל** אישו. איסי לרבי יוחנן: **ראשית הגז בכמה**. כמה יהיה לו ויתחייב בראשית הגז אמר ליה בששים סלעים: **מה בין לי ולך**. אס איני יודע פירושה של משנתנו יותר ממך מה אני גדול ממך איני יש בידי דלל שהוא לאו דוקא אלא אידי דלמר ר' דוסא שיעורא רבה אמר רבנן לשון שיעור מועט א' וגוזומא הוא ומיהו ששה סלעים צעיק כי היכי דלמיני סלע לכהן דכיר דכיר מהכי ליכא למאן דלמר דמיהו נמניה: **בששים**. חלק ששים יתן לכהן. לשאף אחרינא ששים סלעים חייבים להקיים: **אלמא** לן חרא. אחת מדברין יכולה להתקיים: **בשלמא** דרבי יוחנן. לדאמרת משמיה בששים: **אדר' יוחנן**. דלמר לעיל כמה כל שכן שש חמש לכהן ואחד לו לא קשיא: **הא רידיה הא דרביה**. משום רבי ינאי דקדאמרין: **אלא דרב אדרב קשיא דאמר רב (כולו) מנה ופרס**. חייבות בראשית הגז ואי ראשית הגז בששים לא מטו ליה לכהן סלע וצירי מהכי ליכא למאן דלמר: **כמה בן ארבעים סלעים**. יש מנה גדול כך דלקמן דהוה מנה ופרס ששים ומתן יתן סלע לכהן: ופרכין